„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповедно“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 101. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 5. ЈУЛА 1898. ГОДИНА XXXIII.

За сваку сигурност.

Што смо у више маха рекли, то се ево и испунило. Што се није хтело увидети, ево сада се морало.

Нагодби, том недоношчету, дошла је душа у подгрлац.

Много је времена требало, да и наши државници увиде, да се даље тако не може. И ако ово још јавно не признају, то су ипак приморани, да учине нешто за сваку сигурност.

Када се оно не давно изасланици квоте и опет развођоше, чак и владини органи почеше тврдити, да се преговорима више ништа постићи не може. И аустријска и угарска влада чине разне покушаје, али им се не види крај, незна се куда ће се изаћи. Гроф Тун, заузет борбом око језичнога питања, хоће сво тежиште да пренесе у Пешту, овде помоћу §. 14. да покуша подржавање поравнања, све до год се уставне прилике у Аустрији не поврате. Угарска влада не видећи ни у том никаква излаза, хтела не хтела, морала је учинити ма шта. И гле!

На јавност изби законски предлог угарског министра трговине Данијела, о засебној царинарској тарифи. Све партије дануше лакше и са нестрпљењем су очекивали, да се састане анкета, сазвана од министра трговине Данијела.

Ми смо, проучивши мало тај законски предлог, одмах били на чисто, да је влада угарска и овом приликом била несретне руке. Нагласили смо то укратко и нисмо хтели дубље да се у ову ствар упуштамо, до год анкета свој рад не одпочне.

Кога је и најмање загревао законски предлог министра Данијела, тај се већ из досадањег рада анкетиног морао потпуно разуверити. Нико се не нађе да похвали тај предлог, који би међу осталим тек за пет година ступио у живот. Већ шта више, чули се гласови, да је и царинарски савез много бољи, него ово недоношче угарског министра трговине.

Шта се са овако сачињеним законским предлогом о засебној царинарској тарифи управо смерало, и смера — то не знамо. Изгледа нам, да је угарска влада силом прилика нагоњена, да нешто учини, те је то и учинила, не знајући пак ни сама шта. Она овоме, за сваку сигурност склопљеном предлогу, није полагала никакове важности, нити сама у њега верује, јер је још загрева нада, да ће се нагодба ма на какав начин моћи и морати спровести.

Кад знамо, да је овако важна ствар на брзу руку т. ј. за осам дана истесана, онда нам није ни мало чудо, што је овако сакато испала.

Да пак ни мало не претерујемо, најбољи нам доказ за то пружа говор самога министра Данијела, којим је поздравио чланове анкете. У говору своме нагласио је министар трговине, да је по интерес и развиће земље најбоље, да се и у будуће одржи царинарска и трговачка заједница са Аустријом, само ако се буде достојна пажња поклонила интересима наше земље. Ово становиште заузима влада и сада, и она ће све мере предузети, само да ово своје становиште оствари.

У даљем свом говору истиче до душе, како влада не заборавља своју дужност, која се састоји у томе, да створи засебну царинарску тарифу, ако се при склапању заједничког уговора не би довољно пажње поклонило интересима наше државе и т. д.

Не сведочи ли нам овај извод из говора министра трговине, да се наша влада још и сада загрева за нагодбом? Склапање нагодбе и сад јој је најсигурнији пут за очување наших интереса. Варајући себе, хоће да завара и нас, да ће се нагодба још моћи склопити у том духу, да ће и нашим интересима бити за доста учињено.

Не каже ли нам јасно још и то, да је томе сву своју пажњу и сав свој рад посветила. А што је ово друго учинила, учинила је само за то, да некој својој дужности одговори.

Ми ево поново износимо, да ће сви труди њени око склапања нагодбе изјаловити. А донашањем овако сакатог законског предлога, учинила је још један тежак грех више, јер је и онако замршене прилике, још већма замрсила. Делом овим показала нам је влада сву своју неспособност. Жалост је само што ће мо овај њен грех сви љуто испаштати.

Јеленко.

Прослава Палацкова у Златном Прагу.

Недеља, 19. јуна.

После новинарског конгреса, кога смо описали у засебном чланку, био је у вече банкет у почаст словенским новинарима.

Дужност нам налаже, да и о томе банкету реферишемо, да га опишемо, и ако нисмо могли, да будемо учесници тог величанственог и чувеног састанка. Величанственог и чувеног састанка због тога, што је те вечери пало таких здравица, да су противници Славенства, од једанпут, од силног једа и муке, замочили своја зарђана пера, и стали писати о Палацковој прослави и о нама! Пре тога банкета у њиховим листовима не беше о Палацком ни спомена; а када дознадоше, какав је говор н. пр. држао брат Рус, ударише у сва звона и тражише, да се развијају Славени, док Руси, који незнају поштовати аустријско гостопримство, де се сместа отерају баш у — хладну Сибирију.

Међутим, ми смо славили на миру ову прославу, не обзирући се ама баш ни најмање, на претњу и убојни усклик наших новинарских колега, јер смо знали, да им је — барут влажан.

На послетку пак, када су они продужили своју дреку, када су изнашали о тој прослави одвећ осакаћене извештаје; када су чак тражили, да у ту прославу увуку и наше министарство спољашњости; када су о појединим личностима писали, како они нису представници свога народа, а овамо, читав свет зна, да су они баш маркатне особе; када су држали, да су постигли, да ће сваки учасник тога конгреса, када се поврати у свој завичај, одмах од државне власти у ледену тавницу бачен бити, само због тога, што се је усудио, да оде у тај лепи, величанствени, словенски Златни Праг, и тада смо се сетили арапске пословице: „Пси су лајали а хаџије прођоше.“

Госте је поздравио г. Холечек, уредник „Hlasa Naroda,“ који је и нашем свету добро познат, ради његове отворене, искрене и братске симпатије наспрам нашег народа, особито пак наспрам витешких и храбрих Црногораца, чији морал, јунаштво и патријотизам он Чесима верно описује.

На српском језику, с којим г. Холечек влада као прави Шумадинац, поздравио је он Србе као заступнике племенитог народа, „који има тако јуначке синове, као што су Црногорци.“

И све остале народности поздравио је г. Холечек, наглашујући код сваке, њене карактеричне особине.

Од одговора на те поздраве, као код многих говора, који су се чули те вечери, јавићу вам само три говора, јер иста се могу сравнити — ако је у опште овде дозвољено то чинити — као најсветлије звезде на словенском фирменту, који је и онако пун многих сјајних и светлих свезда. Два су говора наше браће православних Руса, трећи је отпоздрав.

Његова екселенција г- Вацлик, царски руски државни саветник, уверава, као заступник четири руска листа, да су ти листови сугласни са закључцима, које је конгрес донео. Ако сте ради, да и у будуће у свему будемо сугласни, онда се старајте, да се руске новине добро информишу. Доставите нам, шта вам лежи на срцу и ви ћете се уверити, по свој руској журналистици. Нека је наш рад сретан и достојан славенских народа! (Одобравање).

Госп. Комаров, руски оберштер а српски генерал, којем су многи Срби већ опростили његову погрешку, учињену са оном за српски народ на Балкану штетном картом, говорио је овако:

Речи, са којима је председник одбора поздравио све нас Славене, налажу ми, да и ја одговорим тако исто искрено и срдачно, као што је поздрав био. Ја сматрам то за велику част и поносим се са истом, што могу говорити на скупу славенских новинара, раденика пера. Када смо пошли у Чешку, знали смо, да долазимо на место, на којем борба бесни, а ја сам из свег срца желио, да престане та опасност. (Допадање).

Међу Славенима су Чеси од увек заузимали значајно али опасно место. Пре хиљаду година стоје они овде и боре се. Тако је било и пре хиљаду година, када је германски елемент под Карлом Великим такав уплив у Европи био заузео, да је изгледало, као да ће германски таласи прогутати читав свет. Тада су византински цареви мислили; како да се одупру том германском елементу, и послали су овамо светог Кирила и Метода, који су овде у Чешкој нашли своју главну задаћу.

Свети Ћирил и Метод улили су дух чешком, пољском и руском супроћењу, и они су нас спојили у борби против непријатеља. Од тог духа живимо ми још.

После су Немци, тежећи за проширењем, предузели нов нападај на славенска племена, они су хтели да нам одузму нашу балтијску покрајину, а немачки ритери да упадну у северну Русију. То је било за време, када се је спојила руска Литва са Пољском, када још између нас није било никаквог непријатељства, него када је владао пријатељски саобраћај. Тада су дошли наши руски и пољски војници и ваш Жишка, и сви скупа борили су се против Немаца код Гринвалд-а те сам се интересирао за ту битку и у истој видим поуку за наше држање, опстанак. Немци у својим историјама са свим ћуте о тој битки. У тој борби подлегло је, нестало је са свим немачког ритертумства и исто се није више усудило, да напада на Славена. (Живо одобравање).

Тамо код Гринвалд-а текла је славенска, пољска и чешка крв у један исти поток, и та нас је крв за навек зближила, јер тамо, где људи заједнички пролију крв, тамо се јавља по старим традицијама, само цвеће, које за читав живот значи: пријатељство, а никада непријатељство. (Допадању не беше краја).

То је био други нападај Немаца на Чехе и читаво Словенство. Но, после победе над Французима, када је Германија ојачала, предузела је она поново нов нападај на нас Славене; она хоће да нас подели и уништи у Русији, у Пољској, у Чешкој и на Балкану. Прва, жртва тога нападаја треба да је Чешка, Ко има срце, разума и крви, тај прати ту околност, он осећа, да је Чешка тамо, где је била и пре хиљаду година.

Желим, да после нашег повратка славенско новинарство плодом уроди.

Ви, господо новинари, држите у вашем перу ватру и хладноћу, одушевљење и разум. Сетите се, да где се ради на великој ствари, где ми пред очима треба да имамо велико заједничко дело, ту нам не остаје времена за ситна неспоразумевања. Ми морамо као један човек да пођемо у бој, сећајући се, да ми имамо само једног непријатеља а не двојицу и да само слога снажи.

Господин Холечек нас је замолио, да вам очувамо нашу наклоност. То је мало, јер ми знамо, шта дугујемо Чесима. Ми смо са собом на чисто, да наше славенско зближење, упознавање, које је сада у Русији обухватило све од колебе до царске палате, потекло из Чешке, овде је његова колевка, и ми знамо, какву су улогу Чеси играли. Ваш Добровски, Шафарик, Јунгман пробудили су у Чешкој, дух који је долетио у Москву и који је обухватио читав словенски свет. То је рад чешког народа и тај ће за сва времена, вечито, чешко име чинити значајним. (Одобравање).

Но, господо моја, сада где ми знамо наш посао и где смо се побратили са Златним Прагом, не смемо при поласку заборавити, да смо ми деца једног родитеља и једне матере! Ми са вама не делимо само обичну симпатију — то је одвећ слаба реч, него ми гледамо ваше ствари као наше. Ми не дозвољавамо никакву неправду и када добијемо уверење, да се овде све радује и живи, да је немачки живаљ далеко одбачен, тамо, одакле је и дошао, даклем, само у томе случају, тада, бићемо мирни, задовољни и радосни. А тада ћемо ако будемо хтели и воље имали, расправљати наше међусобне ствари.

То је говор г. Комарова.

Исти је код присутних, као доцније код свију Словена, изазвао неописано, допадање, а код Немаца — „страх!“

Отпоздрав на горњи говор, којег је држао г. Хруби на руском језику, гласио је:

Ми никако неможемо да заблагодаримо нашим гостима онако како би то хтели. Нама је одвећ тешко, да нађемо сходне речи благодарности, са којима би се захвалили руским гостима, чији нам је заступник овог часа рекао, како нас љуби велика Русија.

Ми славимо Палацкову свечаност, браћа Пољаци славе стогодишњицу Мицкијевићевог рођења а за по године славиће Руси јубилеум њиховог великог песника Александра Пушкина.

Пушкин није познавао време, у које су јужни и западни Славени ступили у арену политичке борбе и које су постале чињенице у европској политици. Данас се неможе никако питање поновити, које је некада један песник поставио: да ли ће поједини мали славенски потоци заједно тећи са великим руским и тако се сасвим изгубити? Ти се потоци никада неће изгубити, њих неће нестати у руским водама!

Ми Чеси пробудили смо се за нов живот само отуда, што смо знали, да негде живи један велики славенски народ, који никад неће допустити, да ми мали славенски народи сасвим нестанемо. То су знали: Шафарик, Палацки, Јунгман и Колар и они су увидили, да је наша чешка политика, наш чешки живот само тако могућ, ако исти остане у непрекидном додиру са осталим славенским народима, особито пак са великим и снажним руским народом. У борби, коју смо дуго водили, нас су снажили докази руских симпатија. Један доказ тих симпатија је и посета руских гостију и љубезне речи, које је изговорио Висарион Висарионовић Команов. Ја подижем моју чашу у здравље наших руских гостију. Ура! (Дуготрајно допадање и радост).

О нашем осталом борављењу у Прагу дознаће те доцније.

Нови Сад 4. јула.

Владика Штросмајер имао је ових дана интересантан разговор са сарадником „Мађарорсага“ у купки Рохичу, где се налази лечења ради.

Пре свега нашао се бискуп побуђен да демантује вест француза Карла Лоазо, као да је он, бискуп, у име Хрватске са Црном Гором и Србијом склопио неки политички савез и уговор. Могуће пре, да је Лоазо од какве угледне високе црногорске особе у том погледу инспирирану изјаву добио. „Мене су тога ради“ рекао је бискуп неправдно напали, пребацило ми се издајство, а познато је, да сам владару и држави верно одан. Мађарски листови приписују сваком мом кораку и сувише велику важност, но што је она одиста у ствари. Ја не велим, да немам свој одлучне политичне вероисповести, али ја сам од директног политичног рада удаљен.“ Бискуп надовезује даље, да би боље било, да мађарски државници пораде на томе, да се расположење Славена утиша, а идејама и начелима 1848. год. већа важност придода, но што се одају негодовању. Та ће се политика једном на самим Мађарима осветити. „Мир између Славена и Мађара, завршио је бискуп Штросмајер — моћи ће извести само богодани велики државник, који ће наћи начина, да постојеће несугласице изравна“.

Србија и Бугарска.

У вечерњем издању „П. Лојда“ од 27. јуна (9. јула) саопштена је следећа врло важна вест.

„Одношаји између Србије и Бугарске не могу још никако да се разбистре. У најновије доба предстоји нов спор због железничке пруге Софија — Ђустендил до маћедонске границе. О томе нами саопштавају из Софије следеће:

Приликом данашњег првог рока за грађене по Бугарску врло важне железничке пруге Софија — Ђустендил до маћедонске границе, најнижа понуда била је браће Иванова, оне фирме, која је позната случајем оне катастрофе експлозије прошле године у Рушчуку. Понуда ова решиће се коначно кроз два-три дана. Али ако овај посао остане на поменутој браћи, онда ће се, пошто су они доказани пријатељи данашње владе, ова железничка пруга, која улази у Маћедонију, одмах отпочети да гради и то врло брзо. Ваља нам потсетити, да је српска опозициона штампа по неколико пута грађење ове железничке пруге, која се по својим последицама мора оценити као одлучни удар противу Србије означава као casus belli. Овај прометни пут, од кога је један део већ предат саобраћају, добиће тек онда свој потпуни значај, кад Турска сагради на своме земљишту у продужењу железничку пругу, и веже бугарску границу са Кумановом. Од порте,

која ће мучно хтети да противу својих интереса сама тако самоубилачки поступи, не може се очекивати, да ће она дозволити концесију за везу тих пруга под садашњим околностима.

Али поред свега тога онде се распрострла вест, да је бугарски агент у Цариграду помоћу руског посланика у свему успео да конпесију добије, шта више, да је неки познати бугарски предузимач ради преговарања за ту циљ на позив порте отпутовао у Цариград. Ова вест, која, ја понављам, још далеко не значи остварење бугарских жеља, неће промашити, а да у Београду не изазове праву узбуну. Успостављање непосредне везе Солун — Куманово — Софија, а одатле у грађењу нових пруга на север, веза можда са Рушчуком, искључујући са свим Србију и наше аустро-угарске пруге, звони веома примамљиво за Бугарску у трговачком и политичком погледу. Да се не упуштамо у опис слике будућих изгледа, овај бугарски упад до Куманова значио би у потпуном смислу пресек између Србије и Маћедоније, а тиме и монополисање бугарског уплива у тој провинцији; али у исто време одвраћање — промета из Солуна, — од Србије за Бугарску био би веома осетан удар за Србију.“

Политичке вести.

Аустрија. Гроф Тун живо води преговоре са изасланицима уставу верних велепоседника Чешке и Моравске. Немачки листови доносе како ће и ови преговори остати без успешни, јер ће уставу верни велепоседници држати са немачком левицом. Вести као да ће се августа месеца састити царевинско веће, још се никако не потврђују са званичне стране. „Народни листи“ доносе, како ће влада пре него што донесе друге закључке, сачекати решење уставу верних велепоседника. Меродавни кругови у Бечу осведочени су, да гроф Тун својим радом неће пожњети никаквог успеха. По трећи пут исказали су Немци своје упорно нећу, и тиме изазвали државу и владу. На ово изазивање одговор би само био, да се окуша које јачи, дали нека побуна или већина народа аустријских.

Србија. „Законитост и ред“ што га је неутрална влада за начело себи ставила, дан из дан показује како др. Владан схвата свој позив. Пре неки дан начелник Прокупачки ухватио је једног свештеника затворио га, па га сутра дан подстражом са женом и децом спровео до Турске границе и пребацио га тамо, наређујући му најстрожије, да се више у Отаџбину несме вратити ако не жели да га „прогута помрчина“. Свештеник је родом из Црне Горе, али је поданик Србије и свештеник у Србији. — Ето, те Владанове „законитости и реда“.

Русија. Цар је за ратног министра наименовао генерала Куропаткина, који је од децембра прошле године привремено управљао ратним министарством. Генерал Алексие Николајевић Куропаткин, један од најспособнијих генерала руске војске, био је од пређашњег ратног министра, Вановског, препоручен цару као човек, који ће својим великим познавањем источне Азије и својим организаторским талентом учврстити војнички положај Русије у оним далеким покрајинама. Управљајући привремено осам месеци ратним министарством, он је доиста и умножио сибирску и прекокаспијску војску, и са успехом спровео војничку поделу те области. И остварење војничке железне пруге до Ташкенда, која је од велике користи била руској војсци при угушивању немира у Феруани, његово је дело.

Крит. „Polit. Corr.“ доноси из поузданих извора податке о стању на Криту, који се састоје у овоме: На острову не само да нема још никакога мира, него ће проћи много времена, те да се природан поредак ствари утврди. У унутрашњости острова, где нема јевропске војске, влада потпуна анархија. Разбојништво, убијства и уништавање туђе својине постали су обичне појаве.

Шпанско-амерички рат.

По најновијим вестима криза шпанског кабинета је одгођена. По истим вестима Сантјаго се предао. Америчка влада примила је услове, које су Шпањолци предложили. Шпањолци ће са ратним почастима напустити варош и затим на неутралним лађама пренесени бити у Шпанију. — „Матин“ јавља из Мадрида, да је мин. предс. Сагаста једном његовом дописнику рекао, да шпанска влада хоће мир, али само достојан шпанске земље, која ће сада упознати праве смерове америчке владе. Кубанска војска је доиста одлучна, да свој задатак до краја изведе, али би је Американци глађу упропастили. Па како ствари сада стоје, Шпанија ће ступити у преговор са непријатељем. — Енглески листови доносе, како је сада по Шпањолце најповољније време, да траже мир. — Дописник миланске „Corriere“ износи свој разговор са пред. амер. држава Мак Кинлеом Мак Кинлеи је изјавио, како је и његова топла жеља, да се рат што пре сврши, само Шпањолци морају први мир тражити.

Епизоде из битке код Сантјага.

Капетан америчког ратног брода „Јова“, Еванс, овако је описивао пред једним новинарским дописником разорење Серверине флоте:

Брод „Јова“ најпре је тако постављен, да је „Марија Терезија“ лежала окренута ребрима према њему. Ми смо се надали, да ћемо моћи провалити који од главнијих бродова, али ускоро се било показало да би то било немогућно, пошто су шпански бродови пловили највећом брзином. На педесет минута, пошто је избачен први метак, „Бискаја“ пође ка обали а у исто време букнуше високи пламенови из њенога задњег дела. Она је полако пловила у правцу стења код Ацерадегоса, на које се насукала. Пошто се ускоро показало, да „Јова“ никако није у стању да стигне брод „Кристобал Колон‘, док су „Орегон“ и „Броклин“ изван сваке сумње били у стању да то постигну, а „Њу-Јорк“ се већ био дао за њим у потеру, то сам се био решио, да се одазовем опоменама човечности те да се забавим око оних 1200 до 1500 шпанских официра и матроза, који су били поскидали заставе. С тога се приближим „Бискаји“, која је сва стајала у пламену. Кад јој се „Јова“ била приближила, колико је то дубина воде допуштала, наредим да се попуштају сви чамци, и пошаљем их у помоћ несрећним Шпањолцима, који су се у масама давили или на крову горели. Ускоро приметим да Кубанци са обале пуцају на јадне људе, који су се у води борили за свој живот, пошто су се већ били предали нама, те с места учиним томе крај. Матрози на мојим чамцима радили су с пуном снагом, те им пође за руком, да спасу многе рањениие са брода, који је био већ огрезао у пламену. Један мој матроз успужао се на „Бискају“ и сам спасао тројицу од извесне смрти у пламену. Омањи барутни магацин и на „Бискаји“ експлодовали су један за другим, док су се чамци приближавали броду, а моји матрози на рукама донашаху ужасно исакаћене шпанске официре и матрозе на палубу „Јове“. Сви Шпањолци беху голинаги. Некима су гранате биле однеле ноге, док су други били на све могуће начине онакажени и исакаћени. Петорица јадника помрли су још пре но што су и донети до брода и сарањени су са свима војничким почастима са наше лађе.

Видео сам таквих примера хероизма или рецимо боље дисциплине и савеснога вршења дужности, какви се не дају надмашити. Једном матрозу са „Бискаје“ однела је била граната леву руку баш испод самог рамена. О једној малој кожи још су висили размрскани остатци руке; али он се без ичије помоћи успужа на брод и салутова, као да је био дошао да учини посету из учтивости. Одмах за њим дође један матроз, коме је граната била однела леву руку и ногу изнад колена Он је дигнут помоћу чекрка, али преко његових усана не пређе ни најмања тужба, ни најмањи јаук. Мало по мало нагомилало се исакаћених тела и голих-нагих неповређених на палуби „Јове“ толико, да не би нико држао да је то ратни брод сједињених држава. Њен иначе као снег бео кров био је сав измрљан крвљу, а 272 гола човека ранише и појише наши матрози.

На послетку се приближи „Јови“ један чамац са капетаном „Бискаје,“ Еулатом, за кога су била спуштена носила, јер се видело на њему да је рањен. На палуби брода беше постављена маринерска стража, да му ода припадајуће војне почасти, а ја сам га чекао да га лично поздравим добродошлицом. Кад су носила положена на кров, марински војници узеше „пред прси.“ Капетан Еулате диже се полако са носила и салутова ми са пуно достојанства. По томе отпаса свој темњак, принесе сабљу устима и пољуби је усрдно, а сузе му напунише очи. За тим ми пружи сабљу, коју сам ја разуме се, одбио. Кад су матрози на „Јови“ то приметили, они ударише у тако бурне узвике „Живео!“ да је чисто изгледало да долазе од какве гомиле дивљака. Баш кад сам хтео да одведем капетана Еулата у моју кабину, те да му онде лекар прегледа ране, експлодова барутни магацин „Бискаје‘, са ужасним праксом, а преко брода просу се пламено море. Капетан Еулате опружи обе руке и викну: „Aoios Bizcaya!“ (Збогом „Бискаја!“), тако свршава моја лепа лађа, капетану! По том одосмо у кабину и лекар му преви његове три ране.

Међу тим пренето је са „Бискаје“ на мој брод 30 официра и 272 матроза. Наши официри на стражи и на крми уступише своје кајите и донесоше голим официрима „Бискаје“ одела, јела и дувана, док је магационар раздавао униформе голим матрозима. Рат доби од једном са свим други изглед.

Пошто сам знао, да се ни један од наших бродова није освртао на прва два шпанска брода, која су се била насукала, то се упутим сада к њима. На путу онамо сретнем брод „Глуцестер“, на којем су се налазили адмирал Сервера и многи од његових официра, као и велики број рањеника, од којих су многи били ужасно онакажени. Многе Шпањолце на копну ранили су били Кубанци из пушака. Кад се у близини појави „Харвард“, ја замолим капетана Котона, да оде до „Марије Терезије“ и „Оквендо“ и да спасава њихове људе. Око поноћи „Харвард“ је имао на своме крову не мање но 970 заробљеника. Многи од њих беху рањени.

Што се тиче храбрости и јунаштва, у историји нема скучаја, који би се могао мерити са акцијом шпанскога адмирала. Он је ишао, као што је и сам врло добро знао, у сусрет неизбежној пропасти. За њега је била једна једина нада, а то је била та, да ће „Кристобал Колон“ брже пловити но „Броклин“. Ја сам узео адмирала Серверу са „Глуцестра“ на „Јову“, ма да га је онај спасао и примио са свима почастима, које припадају једном адмиралу. Матрози на „Јови“, чађави и полунаги како су били, тискали су се на кулама, да виде странога адмирала када ступи на „Јову“. Он је био гологлав, на себи је имао танко одело од фланела, које му је био позајмио командант Вајнврајт. Матрози га бурно поздрављаше.

Кад су питани официри са „Бискаје“ како им је било за време борбе, рекоше да је било немогућно задржати војнике код топова, тако је убилачко дејство имала брза ватра Американаца. За време борбе кров је спиран шмрковима, и оно што је с њега цурило, то је била вода помешана с крвљу, у којој пливаху поједини делови тела. Једна граната, која је долазила с „Јове“, учинила је да је експлодовао један торпед, утврђен за „Бискају“, и побио двадесет момака.

За време свога бављења на „Јови“ адмирал Сервера постао је омиљен код свију на броду. Шпањолци причају, да торпедњаче никад нису излазиле ноћу из пристаништа да нападају адмирала Сампсона; оне су само чувале стражу у унутрашњости пристаништа. За време борбе „Индиана“ је погођена само два пута, „Орегон“ три пута а „Јова“ девет пута.

Тражење светлости у мраку.

(Братска опомена једном, на жалост доста великом делу наше омладине).

У последње време дижу се честе тужбе на нашу омладину, да пати од „графоманије“; и мора се доиста признати, да су те тужбе доста оправдале. Али још се којекако, може опростити, кад се младић својом бујном природом даде завести, да у песми даје одушке својим осећајима. Но има ли штогод смешније, абсурдније, па и одвратније, него кад се каки млад човек начини озбиљан и важан, па нас „гњави“ којекаким моралним поукама и саветима? Па бар давање савета предпоставља обилно знање и искуство, а тога тек не може имати један жутокљун младић, бар не толико, да може још и другима позајмљивати.

Тако нас је ових дана један „омладинац“ подсетио на Змајевог малог Јову, мислећи да ће га одмах сви љубити у руку, чим натакне наочари на нос и прилепи браду од кудеље.

У 22. броју „Српског Сиона“ изишао је чланак под насловом: „Мрачна појава у савременом колу омладинском“. „Један листак из мога дневника“. Писац је, Сава Петковић.

Познајући младог писца, занимало ме да прочитам те рефлексије или догађаје из његова живота, који вреде да се изнесу на јавност. Али узалуд бих настојао, да опишем своје изненађење, кад сам место доживљаја и рефлексија, (јер валда се тек то очекује од дневника) нашао, — шта мислите, шта? Моралне предике данашњој омладини!!

Даљне ме је читање уверило, да тај незгодни наслов ни близу није једина глупост у том чланку, јер је млади господин писац са необичном концеквенцијом устрајао у избацивању глупости, тако класично започетоме. С почетка ипак савладах своју зловољу због незгодног наслова, па помислих у себи: „Но, то је тек ипак лепо, кад се један млад човек већ тако рано трудио, да стече толико знања и искуства, да може чак и другима користити својим саветом!“ И опет једно разочарање! О каквом знању и спреми додуше нема ни говора, али лажни историски факата, погрешни цитата и софистички закључака, може човек у сваком реду наћи.

Тек што је отресао гимназијски прах са ципела, напада млади господин писац на наставни план у средњим заводима, тврдећи да је „неподесан“. И у томе има донекле право: јер, читајући човек његов умни продукат, долази и нехотице до тог закључка, да би један завод требао боље образовање својим питомцима дати, него што га је добио госп. писац. Надаље нам госп. Петковић дозвољава неку „чисту науку“, која се само не коси са „вечитим истинама откровења Божија“. Слободни смо запитати младог госп. писца, каква је то „чиста наука“?

Говорећи о значају религије госп. писац заборавља, да стоји на хришћанској основи, па смо га слободни запитати: „Дал' је то задатак религије што нам га он наводи? Ми сумњамо.“

Још нешто. Паметни људи, који мисле о нечем писати, имају обичај, да најпре нешто о том и прочитају.

Грукчије госп. Петковић! Карактеристична црта госп писца, која се као нит протеже кроз читав чланак, јесте тотално незнање историје. Он напр. мисли, да је Брама био учитељ, а не Бог, што се види из речи:..... „Брамина и Будина пантеизма“. Из једног места видимо, да он признаје неки ауторитет Дреперу, и служи се чак њиме, премда се види, да га није прочитао.

Па хајд баш, да га послужимо некојим местима из Дрепера.

У првој књизи „Историје умнога развића Јевропе“, налазимо следеће: „Будисте допуштају да има бог, али не допуштају да је он творац, јер је материја такође вечита“, из чега се види, да Будисте нису пантеисте. А, да су чак атеисте доказује нам: „Пантеиста браман очекује да се апсорбује у богу; будиста, који нема бога, очекује да се уништи“. (Нирвана). О божанству Браме, може младог госп. писца поучити и један петошколац гимназиста.

У доказивању о потреби инквизије и тортуре, и о корисном утецају западње цркве на културу, превазишао је госп. писац самога себе. Леп нам пример за то пружа Дрепер у особи папе Григорија Великог те вели: „Учествујући у црквеној мржњи на човечанску науку, и држећи се максиме да је „Незнање мати побожности“, он је истерао из Рима све математичке студије, и спалио Палатинску библиотеку, коју је основао Август Цезар. Она је била скупоцена ради многи ретки рукописа. Он је забранио изучавати класике, нагрдио је статуе, и порушио храмове. Он је мрзио и саме остатке класичног ђенија; гонио је с осветничким фанатизмом списе Ливијеве, на кога је био особито пизмен“. Можда ће млади госп. писац рећи, да је то једини пример таке свирепости и вандализма.

Да га пак о противном уверимо, споменућемо низгред још неколико жртава средњевсковне поповске свирепости, као: Коперника, Галилеја и др.

Неоснована је тврдња младог госп. писца, да је православна црква у том заостајала за римском.

Баш напротив. Јер валда тек госп. писац разрушење Серапијоло, смрт Ипатијину и т. д. не рачуна у добра дела?

Остајући конзеквентан почетку, млади госп. писац тврди, да се религиозност српскога народа састоји у иконама и другим формалностима, и да би с престанком истих и српски народ престао политички живети.

Дакле је у школама и церемонијама вера? А шта је одржало протестанте? Јер предпостављамо, да је госп. писцу познато, да протестанти не поштују иконе и немају готово никаквих церемонија. Или предпоставља ли госп. Петковић већу наобразбу код први хришћана пре 2000 год. него код српског народа, сада? Па кад први хришћани, који нису могли имати свечаних обреда, ни икона, нису пропали, него чак гиганским корацима напредовали, може валда после 2000 год. српски народ бити без њих.

Ово су укратко „најзанимљивија места“ из умног продукта госп. Саве Петковића. Речи је написао додуше много, али мисли?!!

На крају молимо господина писца, да нам каже каква је управо циљ била тој његовој расправи? Ако је њом хтео кога поучити, то је онда промашио исту, јер поука несме бити у тако смешном руву, (јер што е глупо, то је и смешно); ако је пак сакатошћу своје расправе намеравао побудити чију позорност, да о том штогод паметније напише, онда је његов труд заиста сваке похвале достојан!

У Ср. Карловци 7. јулија 1898.

Приметио **Ж. Н. С.**

ДОПИСИ.

Каменица. У вашој цењеној „Застави“ изашао је један допис из Каменице. У коме се описује жалостан догађај, који не можемо споменути а да не уздахнемо и не помислимо, докле се у појединим нашим селима дошло са моралом, оним лепим српским моралом, о коме сви тако радо причамо. Али ја не мислим овде да размишљавам, и да јадикујем, за то ћемо имати доста времена, ако се не потрудимо и не потражимо пута како да међу оне, који нас куже, повратимо изгубљену врлину. За сада оћу само да нешто ублажим или боље рећи да изнесем праву истину. Она несретница, која је бацила стид под ноге није заклала своје дете, јер га није живо ни донела. За то се већ постарала она кобна „бабица“ из Ирига. Те у толико ваљало би да се онај допис исправи.*)

*) Примамо ово исправљање, али то и ако криминално ублажује ствар, у погледу одмеравања кривице и казне, морално је ни мало не блажи. Догађај је сам по себи жалостан толико, да му што пре ваља тражити лека. Свештеници и учитељи не би смели овакове појаве да гледају као нешто обично, што се догађа и код нас и код других, него да потраже начина и приону лечењу овакве губе.

Прим. Ур.

Вести из места и са стране.

Српско народно позориште. Као што нам јавља управа нашег позоришта за данашњи комад: „Прибислав и Божана“ неће се моћи давати с тога, што је војничка музика ц. и кр 70. пешачке пуковније петроварадинске званично спречена, да прати песме, којих у том комаду много има. Тај исти комад даваће се у уторак 7. (19.) јула о. г. у претплати.

Промоција Ових се дана промовисао на грађачком универзитету Коста Крсмановић, родом из Сарајева за доктора филозофије. За главну струку узео је зоологију. По препоруци професора Права, узео је за дизертацију: да обради два црва са острва Целебеса, за која се до сад држало, да припадају једној и истој специји; т. ј. Geoplana seqoldi Graff. Млади доктор проучио их је и тачно описао њихову тјелесну структуру са анатомског, хистолошког и физиолошког гледишта. Поред неких нових и интересантних, анатомских проналазака, дошао је до тог резултата, да се ови црви не смију убрајати у једну специју него да припадају разним специјама. Овоме новоме црву дао је име: „Geoplana steenstrupi Krsmanović“. Ова ће радња у току ове године да изађе штампана у Zeitshrift für vissensehaftliche Zoologie“ у Лајпцигу. Тако са младим доктором, добијамо ми Срби Босанци не само једног интелигентног човека више него и ваљаног а спремног раденика на пољу науке.

Општи словенски конгрес. Приликом прославе Фрање Палацкога у Прагу, односно на тамошњем новинарском банкету, покренуо је г. Димитрије Николајевић Вергун, бечки дописник петро-

градског листа: „Ново-е Время“ мисао, да се за време светске изложбе у Паризу (1900 г.) састану сви Словени, те да на неутралном земљишту одрже општи словенски конгрес. Госп. Вергун је мишљења, да ће и Французи ту замисао искрено поздравити, јер се зна, да руско-француско пријатељство још непрестано напредује. Заступници Словена у Прагу поздравили су тај предлог са одушевљењем. Провизоран одбор је већ састављен и он ће ступити у додир са појединим словенским народима, односно њиховим јавним представницима. Приватно смо дознали, да ће г. Др. Душан Бађак, далматински посланик, замољен бити, да у том провизорном одбору заступа Србе.

=

Осуђени словачки новинари. Башкада се је у Прагу славила Палацкова прослава, брзојав нам је донео вест, да је уредник честитог и ваљаног словачког листа, „Народнији Новина“, г. Пијетор осуђен због „дражења“ на осам месеци затвора и шест стотина фор. глобе. Том приликом је државни тужилац, свакако да би осуђени добио већу казну, говорио и оно, што неспада на ствар. Он је говорио против Словена, а када му је то још мало било, споменуо је и Палацкову прославу и говор словенски заступника на тој свечаности. Госп. Пијетору су од стране словенског народа, ради његовог држања, учињене велике овације, и када се је повратио у своје место, народ му је изашао на сусрет, а жене су га осуле цвећем. Пре кратког времена осуђен је г. Жиак Самолицки, сарадник истих новина, а међутим подигнута је већ нова тужба против једног другог сарадника тог словачког листа, кога свако већ чека глоба и затвор! Али, шта ћете, када је „правда“ и „слобода“ само за Немађаре биљка, која пре угине, него што и истера!

Српско Братство. Срби из Далмације, Дубровника и Боке-Которске основали су удружење под горњим насловом са седиштем у Сплету. Циљ је овом родољубивом удружењу: да шири просвету и напредак у српском народу у Далмацији оснивањем и потпомагањем школа и јавних народних библиотека; издавањем ваљаних књига; оснивањем земљорадничких задруга, потпомагањем сељачког сталежа при набављању добрих пољских алата и стоке; предавањем о рационалном обделавању земље и гајењу стоке и осталих грана народне привреде. Сем овога друштво ће се бавити и испитивањем и тумачењем економских, политичких и административних питања, која се буду претресала на Сабору или Царевинском Већу, и предлагањем подобних кандидата за изборе политичких, административних и трговачких жеља. Штатути су већ одобрени од надлежне власти и друштво је већ учинило прве кораке за упис чланова. Желим овоме родољубивом друштву сваку срећу и напредак.

Убице Ане Симон. Како из Софије јављају, убице Ане Симон, капетан Бојчев и варошки капетан Новелић обешени су у Филипољу.

Позив на претплату.

Почетком јула месеца т. г. улази „Застава“ у друго полгође своје XXXIII. године, о чему јављамо нашим претплатницима и пријатељима српске народне радикалне странке, с молбом, да се на време одазову претплатом за трећу и четврту четврт ове године.

Да би „Застава“ и у будуће стајала на висини свога патриотскога позива, да би и у будуће могла што ревносније штитити интересе, како наше уже и шире српске отаџбине, тако и саме радикалне странке, потребно је да пријатељи странке и претплатници „Заставе“ и овога пута помогну своје гласило претплатом, као што су и до сада ревно чинили.

Начелним пријатељима обраћамо пажњу и на „Заставине“ бројеве од петка. Ови се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата само за њих стаје 3 фор. годишње.

Цена „Заставе“ обележена је на челу листа.

Лист се никоме, без икакве изнимке, неће слати на вересију.

У Новом Саду, 22. јуна 1898.

Уредништво „Заставе.“

Најновије вести.

Шпанско-амерички рат. „Њујоршки Хералд“ јавља из Вашингтона, да меродавни кругови тврде, како Мак-Кинлеи не жели Филипине да задржи, већ се задовољити са острвом Гуам и једним угљеним стоваришћем, ако Шпанија призна независност Кубе и уступи Порторико. Мак-Кинлеи предлаже, да се не иште никакова ратна одштета, јер држи, да би Шпањолци радије рат продужили, него што би се још већим обвезама дали оптеретити. Сантјаго се неће уступити Кубанцима, већ ће као и цела покорена област остати под америчком војском, до год Шпањолци сасвим не напусте Кубу.

БРЗОЈАВ „ЗАСТАВИ.“

БЕЧ, 14. јула. Гроф Тун учинио је немачкој левици нове предлоге, о којима ће се данас расправљати.

БЕРЛИН, 14. јула. Шпанска краљица обратила се је писмом на цара аустријског и замолила га је, да он предузме иницијативу за мир и оставља му у сваком погледу одрешено руке. Енглеска неће да посредује, ако зато не добије и од Америке пуномоћ.

ДРАЖЂАНИ, 15. јула. Овамо је стигла вест из Гонго, да је тамо свечано отворена жељезничка пруга, уз присуство велико достојника државе Гонго и заступника европских велесила. Краљу Белгијанаца, који цивилизацију и трговину шири по Африци, паслата је брзојавна честитка Лађа „Albertville“ оставила је Банану и кренула се је за Белгију. Она ће стати код острва св. Јелене, да путници посете Наполеонов гроб

БЕРЛИН, 15. јула. „Times“ јавља, да је шпански кабинет дао оставку

БЕРЛИН, 16. јула. Овде. циркулира вест, да је Америка ставила тачке примирја овако: Добијање острва Кубе и Порторико, једног пристаништа на канарским острвима и суму од 1200 милијона франака. Док се та свота неисплати, тражи да поседне филипинска острва. Шпањолци неће никако пристати на таке услове.

БУДИМ-ПЕШТА, 16. јула. Особе, које су затворене ради планираног атентата на нашег краља, показала су се, да су умно болесни и нервозни људи. Главна расправа против њих биће одмах после судских ферија.

ПРАГ 16. јула. Немци су ови дана одржали у Хебу (Егер) народни дан и донели резолуцију, да се ни један немачки посланик не упушта у преговоре са владом све дотле, док се са свим не укине постојећи закон о употреби чешког језика.

Трговина.

НОВИ САД, 4. јула. — Пшеница прве каквоће фор. 10·——50 н. Пшеница средња ф. 10·20 до 30 н. Пшеница лакша роба ф. 10·——— н. Наполица ф. 80·50—9 ф. 50 н. Јечам нови ф. 5 Зоб 7 ф. 20—50 н. Кукуруз у зрну ф. 5·10 н. Маст 60 фор. Сланина сува 68 фор. дебела паљена 70 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 50—51 нов.
„ средњи . . 48—49 нов.
„ лаки . . . 44—46 нов.
Све од 1 килограма.
Теоци . 24—28—— нов. по клгр.
Јагњци 5—12 фор. по пару.
Овци . ——— фор. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

3. јуна било је . . . . . 4·18 мет.
4. јуна било је . . . . . 4·17 мет

Разно.

Шах као песник. Назр-Един, персијски шах је јако волео песнике, јер је и себе урачунавао у њихово друштво. Једанпут позове себи једног славног персиског песника, па му прочита неколико својих песама. — „Но шта велиш?“ — запита га шах. — „Опростите ми Ваше Величанство, али ја мислим да су ове песме врло рђаве.“ — „Носите магарца у шталу“ — заповеди шах. — Тако и учине с њим; али после неколико дана шах се покаје, па наново позове песника пред себе. Опет му прочита неколико својих песама и запита га како му се допадају. Песник не одговори ништ, него се окрену да пође. — „Куда ћеш?“ — „Натраг у шталу“ — одговори песник Шах кад је чуо то, он се покаје, што је тако понизио песника богато га обдари и отпусти.

Тајна брзих рачунџија. Више пута се човеку даде прилика да се чуди појединим људима, како могу невероватно брзо да рачунају. Шта више се неки јавно продуцирају с тиме. То је дало повода некојим рачунџијама, да покушају пронаћи начин како то они чине. И ево један начин како се најбрже, за тренут ока, и најлакше може извући из неког броја трећи корен. Пре свега се морају запамтити двадесет цифара. На то служе ове две таблице:

I.

$0^3=0$	$5^3=125$
$1^3=1$	$6^3=216$
$2^3=8$	$7^3=343$
$3^3=27$	$8^3=512$
$4^3=64$	$9^3=729$

II.

0—0	5—5
1—1	6—6
2—8	7—3
3—7	8—2
4—4	9—9

У I. таблици су бројеви до десет подигнути на кубус а у II. таблици су последње цифре ових кубуса исписане поред оних бројева, из којих су то I таблици постали. Н. пр. 3—7 постало је од 3^3 27, дакле последња је цифра кад се 3 подигне на кубус 7.— Сад узмимо број од шест цифара из ког се може извући трећи корен. Н. пр. 474552. Из њега треба да извучемо трећи корен. Почевши од остраг поделимо га на делове, да у сваком буде по три цифре: 552; 474; — у броју 552 је последња цифра 2, а њој одговара у II. таблици 8. Ово ће бити друга цифра од трећег корено —474 потражимо у I. таблици и нађимо из таблице је том броју најближи мањи број, а то је: 343, који је кубус од 7. Тај број 7 биће прва цифра трећег корена Дакле трећи корен од 474552 је 78.—

Узмимо број од пет цифара: 50653. Раставимо га на два дела, али тако да одостраг увек по три цифре узмемо: 653;—50;— Последња цифра од 653 је 3; њему у II таблици одговара 7. У I таблици најближи моњи број од 50 је 27, а то је кубус од 3. Дакле трећи корен од 50653 је 37.— Кад се ове две таблице науче на памет, за тили час се може трећи корен извући из ма каквог броја.

†

Јављамо тужним и расцвећеним срцем својим пријатељима и познаницима, да је наша мила мезимица

ГЕОРГИЈА, СЛАВНА НЕНАДОВИЋ,

наконо дуге и тешке борбе са смрћу, данас око по ноћи, у најлепшем цвету младости испустила своју измучену душу, земни остаци наше незаборављене покојнице, предаће се данас у недељу, 5. о. м. у 5 сахати по подне матери земљи.

Вечна јој успомена!

У Инђији 4. јула. 1898.

У име ожалошћене родбине:
Павле Ненадовић отац.
Јулка Ненадовић мати.

340

ОГЛАСИ.

Seid.-Damaste 75 Kr.

bis fl. 14.65 p. Met. — sowie schwarze, weiße und farbige Henneberg-Seide von 45 kr bis fl. 14 65 p. Met. — in den modernsten Geweben, Farben und Dessins. An Private porto- und steuerfrei ins Haus. Muster umgehend.
G. Henneberg's Seiden-Fabriken
(k. u. k Hofl. Zürich). 582 25—51

СТЕЧАЈ.

Велико-бечкеречка српска црквена општина решила је да зида на кућишту бр. 601, 602 и 653 нову кућу на спрат са трошком до 75 000 фор. а. вр., те овим расписује стечај за израду плана.

Зграда има ићи у четврт, са два тракта према хуњадијевој и црквеној улици, где при земљи долазе дућани, а према порти ће бити црк.-општ. дворана и писарница; остали део здања заузимаће станови по 2 – 4 собе са побочним потребаним просторијама.

Уз планове има се дати генералан прорачун.

Иште се на плану нацрт основе и горњег боја даље просек зграде, главне степенице, челевље (фасада) са хуњадијеве и црквене улице и из порте.

Ситуациони нацрт може се видети код г. Паје Ристића црк. старатеља.

Најбољи примљен посао биће награђен са 400 фор. и прелази у својину црк. општине. Неусвојени планови не награђују се.

Онај чији се план усвоји има ће з засебну награду од 500 фор. зготовити детаљне планове и прорачун.

Рок стечају истиче 1. (13.) септембра о. г.

В. Бечкерек, 18. (30) јуна 1898. г.

1—2 338 Председништво.

СТЕЧАЈ.

На овдашњој српско-народној основној четвторазредној школи упражњено је учитељско мјесто.

Плата је 500 фор., (пет стотина) стан огрјев и врт.

Дужности су: Дјецу у прописаним предметима и црквеном појању обучавати, у цркви за пјевницом појати и у општинским сједницама перо водити.

Понуде, уз које ваља приложити: крсни лист, сједоџбу о свршеним наукама и свједоџбу политичног владања. треба најдуже до 20. јула по ст. кал. овој општини послати.

Првенство имају учитељ. матуранти па богослови.

Српско-православна црквено школска општина.

Обудовац, 20. јула 1898.

Перовођа: Мих. Стојчевић с. р свештеник и учитељ.
Предсједник: Тодор Јокановић с. р.
3—3 328

СТЕЧАЈ.

На овдашњој српско-народној основној мушкој школи упражњено је једно учитељско мјесто.

Плата јр 700 фор. (седам стотина) стан и огрјев а од погреба, гдје позван буде, 1 фор.

Дужности су: У два разреда прописане предмете предавати, дјецу црквеном појању учити, те у цркви при богослужењу за једном пјевницом појати.

Понуде, уз које треба приложити: крсни лист, свједоџбу о свршеним наукама и свједоџбу политичног владања, ваља најдуже до 20. јула по ст. к. овој општини послати.

Српско-православна црквено школска општина.

Брчко, 25 јуна 1898.

Перовођа: Воислав Борић, шк. управитељ.
Предсједник: Јефто Д. Костић,
3—3 327

МАЛИ ОГЛАСИ.

Тражим у Новом Саду стан са три собе и кујном. Треба да је на пијаци или у главним улицама бливу пијаце. Понуде с ценом нека се пошљу на администрацију „Заставе“ под шифром: „Три собе.“
1—3 341

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРООВИНА
П. РОМАНОВИЋА
У НОВОМ ОАДУ 342 1—3
потребује једног шегрта који говори српски, немачки и мађарски. Који су похађали трговачке школе имају првенство.

На краљевско дозвољеној немачкој ТРГОВАЧКОЈ ШКОЛИ у Митровици на Сави
изображују се младићи у једној години, могуће и прије, као књиговође за банкарске и трговачке радње, те се преко захтјева као и до сада испитивају на бечкој трговачкој школи.
Плата је за подучавање и обскрбу умјерена.
Ј. Моган
концесионар.
Дне 1. и 2. августа п. р. бити ћу у Новом Саду код госп. Хинка Могана, од 3 и 4. истог мј. у Петровом Селу код госп. свећеника Панте Поповића, гдје се п. т. интересирати самном у споразум стављати могу.
1—10 339

Натјечај.

На овдашњој српско-православној основној школи упражњено је мјесто једноразредног учитеља. Годишња плата је 600 форината, стан и огрјев у нарави, или 120 фор. у име тога. Након свако пет година службовања повисује се плата са 50 фор.

Пошто ова опћина на сваки начин намјерава основати пјевачко друштво, то ако би изабрани доказао, да је способан за управљање кором, имаће у име тога годишње 200 фор. плате.

Ваљано снабдјевене молбенице са свједоџбом о политичном и моралном владању, ваља слати потписаном одбору ове опћине, најдаље до 1. августа (по ст. кал.) о. г

Бијељина, 28. јуна 1898 године.

Срп. правосл. црквено школски одбор.
Предсједник.
3—3 331 Симо Јовановић.

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
САВЕ Ј. КРСТИЋА
У РУМИ
потребује вештог и солидног спомоћника који сервира 3—5 година. Првенство има који осим српског језика говори немачки и мађарски.
Ступање 15. августа. 1—3 343

ОБЈАВА.

Част ми је поштованим пчеларима јавити, да имам на продају 13 ком. кошница американских пуних 1 комад по 8 фор.

4 роја у американкама 1 комад — фор. 5.—
12 ком. празних американака 1 комад фор. 4.—
20 ком. полових американака 1 комад фор. 2·50

Кошнице (американке) су све офарбане и рогожеке. Осим тога имам на продају истресаљку и све потребне справе за пчеларење. Ко узме све горе наведене кошнице, добиће за бадава 500 комада празних рамова.

Карловци (Срем).

Јован Короши,
економ.
323 2—3

ВРБОВИ И РАСТОВИ ЦЕПАНИЦА
требам повећу количину. Ко има на продају нека се с понудом и ценом обрати на мене. Коста Михајловић,
332 2—2 у Жабљу.

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ЈОВАНА СЕКУЛИЋА
У МИТРОВИЦИ
потребује два добра рутинирана помоћника. Знање српског, немачког и мађарског језика нужно је. Првенство имају они који одма ступити могу, евентуално до 25. о. м. 337 2—2

Новодобивених врло лепих предмета од кина сребра има код

ШАМУ КРАУЗА
јувелира, златара, сајџије
И КИНА-СРЕБРА СТОВАРИШТЕ
Нови Сад, Франц-Јосифа (главна) пијаца бр. 3. у Лакићевој кући.
Услед купа једне веће партије најновијег кина-сребра, препоручујем своје велико и богато стовариште као: ауфсаце, жирандоле, чираке, корпе, служавнике, најбољих ножева, виљушака и кашика, дувањара, клештица итд. док траје та партија по јако сниженој цени но обично. Сатове и репаратуре са једногодишњом гаранцијом. 1—1 334

СВЕТСКИ ПАТЕНТ
ХИГЕНСКЕ АСБЕСТ-ПОЛОГОМ СТОПАЛЕ.

Нов проналазак, који је као проналазак дугогодишњих покушаја и великих напора познат један од најважнијих органа ногу стално здравом да одржи, нема транспирације, нема жуљева, нема тврдине, нема промразе, нема испаравања, нема знојења више, увек одбрањено од хладноће и влаге, после кратке употребе олакшање у ходу код онога, који снабде своје ципеле са др. Хеђеша патент-асбест-полог-стопалом.

Цена по пару 1 фор. 20 новч., за децу 60 нов. у коликој се мери овај полог употребљује, најбољи је доказ што је ц. и к. заједничка и кр. уг. домобранска војска 21.900 пари наручила, које је већ одпослато.

Пошиљка само са поузећем. Проспектне захвале и разјашњења бесплатно. **Општа абсентне робе фабрика Будим-Пешта VI. Sziv-utcza 18.**

Препродавцима уобичајени рабат. 148 14—50

БОЛЕСТИ ПЛУЋА
(хронични катари и хектика)
могу се излечити
„ГЛАНДУЛИНОМ“

који изврсно дејствује и који није ни најмање шкодљив.

Гландулин је средство, које најбоље дејствује код болести плућа, ма ова болест какве врсте била. Сјајни успеси и код застарелих болести петврдише то у стотинама прилика код опораваља болесника и лекара.

Гландулин је **најрационалније** досад познато средство, јер је он материја, којом природа у самом телу болести плућа лечи, организам се поболе само онда, ако је количина његова недовољна. Узимањем гландулина се природно лечење потпомаже.

Гландулин није вештачко кемијско средство, које скоро свагда нежељена и непријатна споредна дејства има, он је потпуно нешкодљив, па и при дугој непрекидној употреби.

Гандулин се прави у **кемијској фабрици Dr Hofman Nachf., Meerane I. Sa.**, од бронхијалног жљезда здравих животиња у таблетама (пријатна форма за узимање). Свака таблета од 0.25 грамова садржи у себи 0.05 гландулина, односно 0.25 грамова субстанције од жљезда и 0.20 грамова шећера од млека као додатак ради укуса.

Гандулин је законом заштићен и патентиран, **те се треба чувати патворина.** Само гандулин — у непромењеном облику — садржи у себи лековите материје жљезда. Може се добити скоро у свима апотекама по 2 ф. 75 н. 10 и по 1 ф. 50 н. 50 таблета. Из места, у којима се гландулин не може добити, обратити се ваља на

главно стовариште Diana Apotheke (Fonagy József) Budapest VII.

која по жељи шаље такође и опширну броширу као и извештаје лекара и излечених болесника бесплатно и франко.

10—10

100—300 ФОРИНАТА

могу особе сваког сталежа у свима местима сигурно и поштено без капитала и без резике заслуживати са продајом законом дозвољених државних папира и срећака (лозова.)

Понуде под „Leichter Verdienst“ прима **Annoncen Expedition Julius Singer Budapest.** IV. Rostely utcza 3. 308 2-6

За моју **шпецерајску и мешовиту** трговину требам једног млађег **помоћника.**

Ступити може одма.

ПАЈЕ АРСЕНИЋА СИН
у Илоку.

333 2 2

H. Kielhauser
ГРАЦ.
Х. КИЛХАУЗЕРОВ течни
ГЛИЦЕРИН-СКОРУП

јесте спешни састав нешкодљиви делова, које не само да **кожу нежном чини**, него јој даје **млађану бујност**, којом ју оживи и таковом је трајно одржава, чува од утиска **ваздуха, ветра и сунца**, одстрањује **пеге. опаљености од сунца** и све **нечистоће на кожи.**

Сапун од глицеринског скорупа

изванредно њежан, гибак и нарочито се препоручује код употребе глицеринског скорупа.

Париски прашак за госпође

нешкодљив пудер, чини делове њежно беле, одржава их глатким и сувим.

На лажан париски прашак за госпође, и глицерин-скоруп упозорује се, јер само се онај има за прави сматрати, који има на суду исто као и на опису овај означени заштитни знак.

SCHUTZ-MARKE

Стовариште у свима лекаркицама, трговинама мирођије и тима подобним. 110 16—20

CHOCOLAT PH. SUCHARD CACAO SOLUBLE FEINSTE QUALITÄT MÄSSIGE PREISE ÜBERALL ZU HABEN

579 27—

НЕНАДМАШИМО НЕНАДМАШИМО
СТЕФАНИЈА

сејаћка на пужу (Schneckensäemaschine) најновија система без точкова зајитаљки (Schöpfräder) и без кашике, са којом се разноврсно семење без икакве промене сејати може Читава машина регулише се јединим полугом, која се налази над једном тачном скалом, може се употребити на равном и брдовитом терену са изврсним успехом.

Препоручујем даље моје **„Хунгарија“** и **„Патрија“**-сејаћке и све остале пољопривредне машине сопственог фабриката.

Многобројна признања и сведочбе леже код мене у оригиналу на увид

Anton Reissenzahn
Landwirth. Maschinenfabrik Eisen Metall Gieserei.
Budapest, VI. Eötvös utcza 38.

1—3 336

ТЕЛЕГРАМ.
ГЛАВНИ ЗГОДИТАК ЗА РАТАРА.

Продајем све моје пољско имање као и сву стоку. Ово је имање удаљено 4 сата од Београда. Ево колико је то имање:

1-во 60 ектара земље, 40 ектара пуних ораће земље првог квалитета а 20 ектара под шумом, пашњаком и ливадом.

2-го Кућа са пет одељења са свом могућом спремом што треба једном економу, као и собним намештајем и кухинским посуђем за дочек гостију.

3-ће Штала ново озидана самим тесаним каменом тврда као град 20 метара дужине.

4-то Кош нов за кукуруз са три одељења у коме може стати до 100.000 кила кукуруза у клипу.

5-то Оборе за 120 комада свиња, лепо покривени, лепо озидани и патосани са београдском циглом.

6-то Воденица нова, каменом озидана звана поточара, меље дању и ноћу помоћу живих извора и реке.

7-мо Иза саме куће преко 2000 дрвета церови и граничени, врло питома шума права преко 10 метара висока а дебела у пречнику 15—40 сантиметара, много више дебела но танка а права као стрела.

8-мо 120 оваца музари изабрани и спремљен за домазлук све у првом и другом јагњету. Сорта изврсна.

9-го 70 комада полу дебелих свиња које могу данас да мере 150 кила пар. Спремају се за извоз у Штајнбрух.

10-то 15.000 кила чистог старог кукуруза који лежи у клипу за изхрану горњих свиња.

11-то 4 вола велика за рад.

12-то 4 коња за рад и јахање.

13-то 2 краве швајцарске, са два телета која изобиља млека дају.

14-то 1 швајцарски бик. кога држим на имању за приплод моје стоке и стоке осталих сељана.

15-то Двоја волујска кола једна окована а друга неокована, једна мала кола на федер за једног коња као и амове коњске, сикире, буради, лопате, мотике, каце, бурад качице и у њима сир овчи и крављи, плугови, копачице, гвоздене дрљаче, пушка магацинка, пушка ловачка, пушка берданка, два револвера, седло ново бок прописано са уздом јахаћом. Просто све што се може замислити да треба за једног вредног ратара богато удешено на пољском добру, и то све ново јер нема пи пуна година како је све ово саграђено и скућено, што то други ни за 20 година не би скућио. Сем овога све је ово имање усејано са разним усевима као највише кукурузом и пшеницом, а понело је што се замислити може а тако исто и посејано је и разном сточном и људском храном, као:

Сточном репом, репом за јело, репом шећерном, граорицом са финим овсом за стоку, детелином, кромпиром жутим, белим и роза, лука бела и црна, пасуља бундева, диња и лубеница, купуса, краставаца, и паприка, и вазда којекаквим зеленом за кућну потребу.

Све ово изложено имање продајем са свом стоком, са свима усевима тако рећи просто да уђе купац, само са хаљинама да није го, друго све изобиља има. Поред свега овога добија и велосипед за брзо обилажење имања. Ово имање као што реко продајем за 26.000 динара или за 12.000 форината. Ну, ко нема готов новац да ми положи ја ћу дати и на веру са добрим јемством а са шест по сто годишњег интереса. Имање је све убаштичено и тапије му леже у каси. Купац одмах може добити имање и не дугује ником ништа.

Ко жели ово имање да купи, нека што пре дође код Петра М. Михаиловића трговца у Београду, који ће га лично на имање одвести ради увиђаја овог џабалука. Ко хоће да купи нек се пожури како би могао на време сву летину скупити.

Београд 1. јуна 1898. год.

Продавац сопственик имања
Петар М. Михајловић
трговац.

5—6 301

За истог треба питати у „Хотел Солуну“ до железничке станице.

Завоји за ране и лечничко оруђе (справе), створиште кемисјких, за мирисе и фабричких сасуда.

код златног крста
СТЕВАНА ФЕХИРА
код златног крста

У НОВОМ САДУ
главна улица бр. 3

Први и најбољи најпоузданији извор улепшавајућих средстава у ово- и иноземству.

Пространи избор:
Четака за зубе, нокте и и бркове,
Рукавица за фротирање,
Мирисави течности,
Прашкови за лице женскиња,
Лекова и ук аса.
Сапуна,
Средства за неговање косе, и за
Бојадисање косе,
Воде за испирање уста,
Прах и пасте за зубе,
и свију домаћих и других потребних ствари:
Инсектин,
Нафталин
Глицерин, карбол,
Бензин, терпентин,
Креолин, Нишадор,
Камфор и т. д.

Пропратницом може се свако уверити: да је искључиво:
КРЕМ ЈЕЛЕНА

најбоље и најпријатније средство за улепшавање руку и лица јер је без икакве масти и зејтина.

Без минералних смеса.

У дејству надмашује свако друго средство.

СВЕДОЧБА
Др. ЈУЛИЈЕ СИЛАЂИ
приватни доцент на техничком факултету
ЗАКЛЕТИ ХЕМИЧАР
кр. уг. државног редарства и трг. судб. стола
У БУДИМПЕШТИ.

VII. бр. 4204/1898

Господину Стевану Фехиру у Новом Саду.

Предмет испитивања: КРЕМ ЈЕЛЕНА.
Исход испитивања:

На основу испитивања има се овај крем сматрати као потпуно нешкодљив по здравље.

Дано у Будимпешти 20. јуна 1898.

Др. Јулије Силађи с. р.

Цена теглици 50 н. с овим 1 кутијица пудера 50 н. Сапун 35 н. према наручбинама преко 3 ф. шаље се франко. Главно стовариште за разашиљање: **СТЕВ Н ФЕХИР** дрогерија и парфимерија у Новом Саду (illatszer és vegyszer üzlete **Ujvidéken**

4-5 304

фабрично стовариште лечничких ранарскил справа као и стерилизованих завоја, карболоване вате, привеза, завоја и др.
Равне гуме,
Разних презервативa,
Суспензорија,
Штрцаљки,
Иригатора
Инспирационе машине за дестилацију,
Телесни подвеза
Жакуљица за лед
Равни кичица,
Поједине справе, и делови истих примају се у промену и на поправку.

Специјалитет против стеница, буба, кућске гадије, мољаца, паразита на домаћим животињама.

Zacherlin
дејствује чудотворно! Убија сваку

врсту инсеката са управо непоњатном снагом и истребљује сву гадију брзо и сигурно на начин, да не остаје никакав животни траг од ње. За то га хвале и држе хиљаде купаца. Ознаке његове су: 1. Запечаћена флаша. 2. Име »Zacherl.«

МОЖЕ СЕ ДОБИТИ:

У Новом Саду код:
Ем. Дицгена,
Д. Арновљевића,
Фридмана и Гутмана,
Ј. Гајгера,
Е. Герлиха,
Т. Ђорђевића,
Алберта Хаса,
Георга Ханзлиха,
Јов. Јаснића,
Д. Коде,
Д. Кона,
Николе Костића,
Јов. Лудвика,
Карла Профуме,
Шаму Розенблута,
Љ. Стефановића сина,
Стојановића и Радованов
Ж. Теодоровића,
Браће Вагнера,
Јов. Војтовића.
У Вачу:
Михаила Блума.
У Вач-Брестовцу:
Consum-Verein-а.
У Шиду: Р. С. Поповића. 11—12

У Бач Тополи:
Јов. Етингера,
Рекамњи Имре.
У Босанском Шамцу:
Адолфа Труцла.
У Черевићу:
Хајнр. Крауса сина.
У Илоку:
Јов. Најмана,
Паје Арсенића сина.
Адолфа Сингера и др.
У Инђији:
Н. Петковића,
Јов. Ђармата.
У Карловци:
Марије Хомолка.
У Кленку:
К. Х. Поповића.
У Кули:
Ј. Шварца.
У Ст. Бечеју:
Луке Мравића,
Ц. Фирстовице,
Херцог Гезе,
Антона Пандека,
Стевана Бранковића.

У Петроварадину:
Ферд. Андреса,
Ем. Дицгена и сина,
Игњата Андреса,
Мелхиора Киша.
У Руми:
Браће Дудића,
Н. Ђуришића.
С. Ј. Јуришића,
Швелбл Маг.,
Еме Весел,
А. Н. Живковића.
У Сентомашу:
Јов. Манојловића,
Милана Д. Манојловића.
Илије Јанковића.
У Сегхељу:
Лукач Фецера.
У Тителу:
Лазара М. Јанковића,
Номенмахер Андре.
У Новом Врбасу:
Фердинанда Сајдла,
Тот Антала.
У Вепровцу:
Вепровачке подпомаж, задруге.

Одговори уредник Константин Брадваровић.

Српска штампарија дра. Свет. Милетића у Новом Саду.